

## INSPECTIEVERSLAG OVER DE DOORLICHTING

|                                             |                                                                                          |
|---------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niveau                                      | SO                                                                                       |
| Pedagogische eenheid                        | PE - 125419- 125427                                                                      |
| Instellingsnummer                           | 125427                                                                                   |
| Instelling                                  | O.-L.-V.-Presentatie 2                                                                   |
| directeur                                   | Marleen Aelterman                                                                        |
| adres                                       | Sterrestraat 18 - 9160 LOKEREN                                                           |
| telefoon                                    | 09-348.61.39                                                                             |
| fax                                         | 09-349.15.12                                                                             |
| e-mail                                      | info@olvp-lokeren.be                                                                     |
| website/URL                                 | http://www.olvp-lokeren.be                                                               |
| Inrichtende macht/Bestuur                   | 968388 - VZW Scholen O.-L.-V.-Presentatie, Lokeren te LOKEREN                            |
| adres                                       | Vrijheidsplein 25 - 9160 LOKEREN                                                         |
| Scholengemeenschap                          | 111336 - SGKSO Scholen aan de Durme te ZELE                                              |
| adres                                       | Kappellestraat 7 - 9240 ZELE                                                             |
| CLB                                         | 115022 - Vrij CLB Waas en Dender (Sint-Niklaas) te SINT-NIKLAAS                          |
| adres                                       | Ankerstraat 63 - 9100 SINT-NIKLAAS                                                       |
| Tijdstip doorlichting                       | van 30 november 2009 tot en met 3 december 2009                                          |
| Samenstelling inspectieteam                 |                                                                                          |
| Inspecteur-verslaggever                     | Monique Van der Straeten                                                                 |
| Teamleden                                   | Alex Maes<br>Marjan Meulewaeter<br>Roger Van den Borre<br>Trui Van Rie<br>Yolanda Warson |
| Deskundige(n) behorend tot de administratie | nihil                                                                                    |
| Externe deskundige(n)                       | nihil                                                                                    |
| Datum van bespreking met de instelling      | 11 december 2009                                                                         |

## INHOUDSOPGAVE

|     |                                                        |    |
|-----|--------------------------------------------------------|----|
| 1   | INLEIDING .....                                        | 3  |
| 2   | RELEVANTE KENMERKEN .....                              | 4  |
| 3   | FOCUS VAN DE DOORLICHTING .....                        | 5  |
| 3.1 | (Leer)prestaties in de focus .....                     | 5  |
| 3.2 | Procesindicatoren en/of -variabelen in de focus .....  | 5  |
| 3.3 | Outputindicatoren en/of -variabelen in de focus .....  | 5  |
| 4   | KWALITEITSPROFIEL .....                                | 6  |
| 5   | RESULTATEN .....                                       | 8  |
| 5.1 | (Leer)prestaties .....                                 | 8  |
| 5.2 | Schoolloopbaan .....                                   | 16 |
| 5.3 | Outcomes .....                                         | 16 |
| 5.4 | Tevredenheid .....                                     | 16 |
| 6   | ASPECTEN VAN DE WERKING .....                          | 17 |
| 6.1 | Algemeen .....                                         | 17 |
| 6.2 | Personeel .....                                        | 17 |
| 6.3 | Logistiek .....                                        | 17 |
| 6.4 | Onderwijskundig .....                                  | 17 |
| 7   | STERKTES EN ZWAKTES .....                              | 21 |
| 7.1 | Relevante aspecten waarin de school goed is .....      | 21 |
| 7.2 | Relevante aspecten die de school kan verbeteren .....  | 21 |
| 7.3 | Relevante aspecten die de school moet verbeteren ..... | 21 |
| 8   | ADVIES .....                                           | 23 |
| 9   | REGELING VOOR HET VERVOLG .....                        | 24 |

## 1 INLEIDING

Van 30 november 2009 tot 3 december 2009 bezocht de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap uw instelling. Zij deed dit in het kader van haar decretale opdracht om voor de overheid toezicht uit te oefenen op de kwaliteit en de kwaliteitszorg van onderwijsinstellingen. Zij is daarbij bevoegd voor:

- de controle van het studiepeil;
- de naleving van de onderwijsregelgeving;
- de controle op naleving van de wet op de veiligheid, het welzijn en de hygiëne. Overeenkomstig het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid van art. 38 §5 om het toezicht hierop afzonderlijk uit te voeren.

Zij heeft niet de bevoegdheid om individuele personeelsleden te evalueren.

Het toezichtskader dat de inspectie daarvoor gebruikt is het CIPO-model:

- Context: factoren waarop de instelling weinig of geen invloed heeft (bijv. inplanting, wetgeving);
- Input: menselijk potentieel, onderwijsaanbod en materiële middelen;
- Proces: de manier waarop de instelling haar doelstellingen nastreeft;
- Output: de mate waarin de instelling haar doelstellingen bereikt.

Tijdens een doorlichting voert de inspectie volgende activiteiten uit: onderzoek en analyse van documenten en gegevens, observaties en gesprekken.

Het onderzoek mondt uit in een verslag. Dat begint met een opsomming van de relevante kenmerken van de instelling. Daarna volgt een overzicht van de kwaliteitsaspecten die onderzocht worden. De selectie daarvan gebeurt op basis van een vooronderzoek. Dan volgt de synthese in een kwaliteitsprofiel. Het volgende hoofdstuk beschrijft de resultaten. De vooraf vastgelegde procesindicatoren worden dan beoordeeld. In een conclusie worden dan sterke punten, werkpunten en dringende actiepunten opgesomd, waarna een advies aan de overheid wordt geformuleerd. Het verslag eindigt met de regeling voor het vervolgtoezicht.

Het doorlichtingsverslag resulteert in één van drie mogelijke adviezen:

- gunstig;
- beperkt gunstig;
- ongunstig.

Een gunstig advies is noodzakelijk, wil de instelling verder erkend worden en/of verder opgenomen worden in de financierings- of subsidiëringsregeling.

Het verslag moet binnen een termijn van 30 kalenderdagen na ontvangst op een personeelsvergadering integraal besproken worden.

Het verslag is openbaar en kan ongeveer drie maanden na de doorlichting geraadpleegd worden op de website van het departement onderwijs op het adres [www.ond.vlaanderen.be/doorlichtingsverslagen](http://www.ond.vlaanderen.be/doorlichtingsverslagen) of op [www.schooldoorlichting.be](http://www.schooldoorlichting.be).

Het verslag mag niet gebruikt worden voor publicitaire doeleinden (bijvoorbeeld met het oog op leerlingenwerving).

## **2        RELEVANTE KENMERKEN**

- aanwezigheid andere scholen in de onmiddellijke omgeving
- school in herstructurering
- recente of frequente directiewissel(s)
- groot aantal leerlingen met leerachterstand
- stijgend percentage GOK-leerlingen

### 3 FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek heeft de inspectie vakken/studierichtingen en procesindicatoren geselecteerd die in aanmerking komen voor onderzoek tijdens de doorlichting.

#### 3.1 (Leer)prestaties in de focus

| VAKKEN BASISVORMING      | DL-f |
|--------------------------|------|
| Natuurwetenschappen      | J    |
| Nederlands               | J    |
| Project algemene vakken  | J    |
| Technologische opvoeding | J    |

#### Voltijds secundair onderwijs

| Aanbod per graad, onderwijsvorm, studiegebied en studierichting |     |              |                                     |
|-----------------------------------------------------------------|-----|--------------|-------------------------------------|
| Tweede graad                                                    | BSO | Personenzorg | Verzorging-voeding                  |
| Tweede graad                                                    | BSO | Voeding      | Restaurant en keuken                |
| Tweede graad                                                    | TSO | Personenzorg | Sociale en technische wetenschappen |
| Derde graad                                                     | BSO | Personenzorg | Verzorging                          |
| Derde graad                                                     | BSO | Voeding      | Restaurant en keuken                |

#### 3.2 Procesindicatoren en/of -variabelen in de focus

##### Onderwijs

##### **Begeleiding**

Leerbegeleiding

##### **Evaluatie**

Evaluatiepraktijk

Rapporteringspraktijk

#### 3.3 Outputindicatoren en/of -variabelen in de focus

## 4 KWALITEITSPROFIEL

De leerprestaties vertonen op natuurwetenschappen en technologische opvoeding na een minder sterke tot zwakke leerplanrealisatie. Dat blijkt uit de conclusies met betrekking tot de vakken en het specifiek gedeelte die in de focus van de doorlichting staan. De veeleer zwakke leerplangerichtheid gaat ook gepaard met een onvoldoende terugkoppeling naar de leerplandoelstellingen vanuit de evaluatiepraktijk. Het directieteam volgt het onderwijsproces amper op en de vakgroepen nemen doorgaans te weinig verantwoordelijkheid op voor het aansturen en opvolgen van het curriculum. Deze vaststellingen tonen aan dat het gebrek aan ontwikkeling en innovatie aan de basis liggen van de tanende schoolorganisatie.

In verhouding tot het aantal leerlingen biedt het Onze-Lieve-Vrouw Presentatie instituut 2 (OLVP2) een breed onderwijsaanbod aan op niveau van de gemeenschappelijke eerste graad, het BSO en TSO binnen de studiegebieden Personenzorg en Voeding. Dat veroorzaakt een spanningsveld in de verdeling van het urenpakket. Een aantal basisopties in de eerste graad en de studierichting TSO Hotel zijn zeer dun bevolkt en slorpen veel lestijden op. Bovendien worden ook heel wat BPT-uren<sup>1</sup> toegekend die in onvoldoende mate worden aangewend om het leerproces van de leerlingen te ondersteunen. Daarnaast dreigt ook het Onze-Lieve-Vrouw Presentatie instituut 1 (OLVP1) niet aan de neergaande tendens te ontsnappen. Dat zorgt voor ongerustheid en soms voor gelatenheid bij het personeel, te meer omdat het directieteam naliet om een schoolbrede en hedendaagse visie op de onderwijsopdracht te ontwikkelen en om de school krachtig aan te sturen.

De attesteringsresultaten wijken vrij sterk af van de referentiecijfers: in de A-stroom van de eerste graad worden minder en in de B-stroom meer A-attesten toegekend. In het TSO ligt het aantal A-attesten hoger, terwijl in het BSO het aantal C-attesten doorgaans hoger ligt. In OLVP2 behaalde één leerling op drie geen studiegetuigschrift in het 6de leerjaar BSO. Toch werden de resultaten niet onderzocht en evenmin aan het onderwijskundig functioneren gerelateerd. De school legde van haar afgestudeerden geen relevante tewerkstellingsresultaten voor en heeft op de evolutie van hun verdere beroepsloopbaan geen zicht. De scholen onderhouden goede contacten met de bedrijfswereld en met de stagegevers, maar maken daarvan nog onvoldoende gebruik om de opleidingen te laten meegroeien met de evoluties op de arbeidsmarkt.

Hoewel de Onze-Lieve-Vrouw Presentatie scholen heel wat leerlingen met schoolse achterstand tellen, namelijk 43,6 % in het OLVP1 en 52 % in het OLVP2, worden op schoolniveau slechts in de eerste graad waardevolle initiatieven genomen om het leren leren van de leerlingen te ondersteunen. Daarentegen is de leerlingenbegeleiding in de tweede en derde graad hoofdzakelijk gericht op het sociaal en emotioneel welzijn van de leerlingen en wordt ze te weinig aan het onderwijs- en leerproces gerelateerd. In veel te beperkte mate wordt de link naar leerbegeleiding gelegd. Op klasniveau worden de vakoverschrijdende eindtermen rond leren leren in onvoldoende mate geïmplementeerd en de effecten van de begeleidingsacties worden niet vooraf vastgelegd. Voor leerlingen die met problemen of leerstoornissen kampen, wordt de cyclus van detecteren, diagnosticeren en remediëren zelden systematisch doorlopen. De klassenraad vult haar rol inzake studiekeuzebegeleiding ondermaats in: de frequente afwezigheden van heel wat leerlingen, het verloop van studierichting tijdens en in de loop van de schoolloopbaan en vooral het afhaken van leerlingen tijdens het schooljaar komen regelmatig voor.

De scholen hebben nog geen schooleigen visie op talenbeleid ontwikkeld. Zeer recentelijk stuurt het directieteam aan op een gestructureerde aanpak. Dezelfde vaststelling geldt voor de interne kwaliteitszorg.

De Onze-Lieve-Vrouw Presentatie scholen hanteren geen samenhangende evaluatiepraktijk. De evaluatie is globaal gezien onvoldoende gericht op de leerplandoelstellingen. Doorgaans evalueren leraren vanuit het leerboek i.p.v. vanuit de leerplandoelstellingen en benadrukken ze, vooral in toetsen en proefwerken, de reproductie van kennis. Voor de permanente evaluatie in de B-stroom, het BSO en sommige vakken in het TSO werd nog geen valide evaluatiesysteem uitgewerkt waarin er ook aandacht is voor de verschillende talenten van elke leerling. Voor praktijk worden pogingen ondernomen om in een brede evaluatie te voorzien, maar wegens het gebrek aan normstelling is de validiteit niet gegarandeerd.

De gebrekkige professionalisering van heel wat personeelsleden en het gebrekkige gebruik van het digitaal platform versterken de vaststellingen.

De gebouwencomplexen en de infrastructuur ogen desolaat en worden niet goed onderhouden. Sommige lokalen zijn ongeschikt voor onderwijs, o.m. het zogenaamd polyvalent lokaal voor het beroepenveld Verzorging-voeding en de didactische keukens voor de tweede graad Hotel en Restaurant en keukens.

---

<sup>1</sup> Uren voor bijzondere pedagogische taken.

Zonder over een eigentijdse infrastructuur en voldoende leermiddelen te beschikken en zonder een degelijke inhoudelijke voorbereiding werd in 2006 het studiegebied Personenzorg ingericht en progressief uitgebouwd. Deze aanpak leidt tot onaanvaardbare situaties die een zeer dringende oplossing vragen. Daarnaast wordt voor heel wat vakken en studierichtingen ofwel niet voldaan aan de minimale materiële vereisten zoals vermeld in de leerplannen, ofwel worden de beschikbare middelen te weinig of niet goed gebruikt, zodat de resultaten ondermaats zijn. Daarentegen heeft de beschikbaarheid van leermiddelen in sommige vakken en in de studierichting Kantoor een gunstig effect op de resultaten.

Tenslotte dringt zich een directe bijsturing op voor volgende facetten: de leerplanrealisatie in de vakken project algemene vakken, Nederlands en toegepaste economie, de leerplanrealisatie voor het specifiek gedeelte in de studierichtingen Restaurant en keuken, Sociale en technische wetenschappen en Verzorging, de verdeling van het lestijdenpakket en in het bijzonder de toekenning van BPT-uren, de continuïteit in de attributies, het gebruik van de onderwijstijd, de evaluatiepraktijk en de wijze waarop uitgestelde beslissingen, waarschuwingen en vakantietaken worden gehanteerd, de vermelde problemen met de infrastructuur en minimale materiële uitrusting, de organisatie van de leerlingenstages en de geïntegreerde proef binnen het studiegebied Voeding.

## 5 RESULTATEN

### 5.1 (Leer)prestaties

Het onderzoek van de (leer)prestaties levert volgende conclusies op:

#### Natuurwetenschappen in de eerste graad B-stroom

Voldoet

Vaststellingen

- Het vak natuurwetenschappen wordt op een aangepast niveau aangeboden. De leerplandoelstellingen komen aan bod in de verschillende thema's en worden in relevante contexten aangebracht. De leerplandoelstellingen met betrekking tot de niet-levende natuur komen in het eerste leerjaar onvoldoende aan bod.
- De meeste lessen natuurwetenschappen gaan door in het vaklokaal. De aanwezige leermiddelen, modellen en materiaal voor het uitvoeren van demonstratie- en leerlingenproeven ondersteunen de leerplanrealisatie niet in voldoende mate. Leraren brengen zelf didactisch materiaal mee (bijv. didactisch materiaal voor thema voortplanting) of kijken, indien de lesroosters dit toelaten, uit naar andere lokalen.
- De studiebezoeken, zoals de uitstap naar de zee, sluiten goed aan bij de lessen en worden benut om leerplandoelstellingen te realiseren.
- De lesopbouw start vanuit waarnemingen, waarbij de leerlingen worden uitgedaagd om te verwoorden wat ze zien. Er is een aanzet tot activerende werkvormen in de lespraktijk. Wegens het ontbreken van een computer met beamer in het vaklokaal is er geen visuele ondersteuning met projecties en simulaties.
- De lessen en het cursusmateriaal ondersteunen de leerlingen voldoende in hun studie en zijn voldoende context- en beeldrijk. De studie- en leertips zijn op maat van de leerlingen en zorgen voor een daadwerkelijke leerbegeleiding.
- Het vak wordt permanent geëvalueerd. In de praktijk betekent dit gespreide evaluatie met kennisgerichte toetsen. Deze weinig kwaliteitsvolle invulling van het permanent evalueren ligt aan de basis van de lage scores voor natuurwetenschappen.
- Omwille van de talrijke wissels in de lesopdrachten wordt het vakoverleg en het informele overleg vaak herleid tot de bespreking van praktische en organisatorische aspecten. Onderwijskundige onderwerpen zoals leerlingenevaluatie en activerende werkvormen worden onder de leraren zelden besproken.

#### Nederlands, de derde graad BSO

Voldoet niet

Vaststellingen

- Er is geen gezamenlijke visie op het vak, zodat op lerarenniveau verschillende accenten worden gelegd. In de studierichting Kantoor leidde dat vorig schooljaar zelfs tot uitgesproken verschillen tussen beide leerjaren: in III,1 was de realisatie helemaal niet leerplangericht, terwijl in III,2 werd aangesloten bij het voorgeschreven curriculum.
- Algemeen worden de leerplandoelstellingen m.b.t. receptieve en productieve vaardigheden niet in voldoende mate gerealiseerd. De leerplandoelstellingen m.b.t. woordenschat en leren leren krijgen meestal geen expliciete aandacht. Taalverwervingsstrategieën en reflectiestrategie worden te weinig geoefend en ontwikkeld. In sommige klassen zijn er hiaten m.b.t. solliciteren.
- De evaluatie is algemeen onvoldoende valide, doordat in de toetsing niet systematisch teruggekoppeld wordt naar de leerplandoelstellingen. In de studierichtingen Restaurant en keuken en Verzorging zijn de toetsen en opdrachten te weinig uitdagend en liggen de verwerkings- en beheersingsniveaus te laag. In de studierichting Kantoor waren er vorig schooljaar flagrante verschillen tussen III,1 en III,2. In III,1 was de evaluatie bijzonder schraal en onvoldoende valide; in III,2 werden de leerlingen frequent getoetst en was de toetsing vaardigheidsgericht. Ook in het eindjaar kan echter niet worden aangetoond dat voor spreken alle leerplandoelstellingen gerealiseerd werden. De resultaten zijn



algemeen onvoldoende indicatief voor de mate waarin leerplandoelstellingen al dan niet worden bereikt.

### **Project algemene vakken, tweede graad BSO**

Voldoet niet

Vaststellingen

- Er wordt onvoldoende beantwoord aan de algemene leerplandoelstellingen. Leerinhouden worden onvoldoende geïntegreerd en het functionaliteitsprincipe wordt niet consequent gevolgd. Daardoor zijn er vooral hiaten in de realisatie van doelstellingen met betrekking tot functionele taalvaardigheid, organisatiebekwaamheid en tijd- en ruimtebewustzijn. De teksten zijn doorgaans overwegend literair, terwijl functionele tekstsoorten zoals instructies, zakelijke mededelingen, telefoongesprekken, commentaren, formuleren en verslagen te weinig aan bod komen.
- Een aantal factoren belemmert een volwaardige realisatie van het vak: discontinuïteit in de opdrachten, gebrek aan professionalisering, lesuitval, samenstellingen van studierichtingen, te grote lesgroepen, voor sommige klassen roostering van vier tot zelfs zes lestijden PAV op dezelfde dag. Op het vlak van accommodatie en materiële ondersteuning werd recentelijk een ernstige inhaalbeweging uitgevoerd. Er zijn twee PAV-lokalen en er wordt grotendeels voldaan aan de minimale materiële vereisten. Het internet en de beschikbare audiovisuele middelen kunnen nog niet optimaal worden ingezet.
- De leerlingen worden permanent geëvalueerd aan de hand van toetsen en opdrachten. In de evaluatie wordt niet systematisch teruggekoppeld naar de leerplandoelstellingen, zodat ze onvoldoende beantwoordt aan de validiteitsvereisten. De resultaten van vorig schooljaar voldoen, weliswaar met lage klassengemiddelden (minder dan 55 %) in II,1 Verzorging-voeding en Restaurant en keuken. Merkwaardig zijn overigens de onvoldoende klassikale resultaten voor Nederlands, dat in dezelfde structuuronderdelen een lestijd per week ondersteunend wordt aangeboden in het complementair gedeelte. De resultaten worden in het teken van interne kwaliteitszorg nog niet geanalyseerd om het onderwijsproces bij te sturen.
- De huidige vakgroep is gemotiveerd. Ze heeft al enkele initiatieven genomen om de realisatie en de evaluatie beter af te stemmen op het leerplanconcept.
- De school opteert ervoor het PAV-curriculum niet door te trekken naar de derde graad. De vakgroep gebruikt wel leerlijnen om de verticale samenhang met andere vakken van de basisvorming te bewaken.

### **Technologische opvoeding, eerste graad A- en B-stroom**

Voldoet

Vaststellingen

- Niettegenstaande aangetoond werd dat de leerplandoelstellingen in de A- en B-stroom in voldoende mate worden bereikt, is het onderwijsleerproces voor verbetering vatbaar.  
De jaarplannen weerspiegelen een evenwichtige verdeling van de leerplandoelstellingen en de link met de vakoverschrijdende eindtermen of ontwikkelingsdoelen is gelegd. Technologische opvoeding wordt in clusters van twee lestijden aangeboden. De lesuitval is beperkt.  
Theoretische kennis en praktische vaardigheden worden zo veel mogelijk geïntegreerd, waarbij het technologisch proces centraal staat. Alle thema's in de A-stroom worden projectmatig aangepakt. Het 'denkend handelen' en het 'handelend denken' komen echter oppervlakkig aan bod. In de B-stroom zijn de projecten en themagebonden opdrachten van de verkenningsgebieden gedifferentieerd ingevuld met aandacht voor succesbeleving. De cursussen zijn de verzameling van inhoudelijk goed opgebouwde thema's en projecten, aangevuld met technische fiches.
- Het vaklokaal is niet onderhouden en straalt geen krachtige leeromgeving uit. Zowel de interieurafwerking als het meubilair zijn beschadigd. De ramen zijn in slechte staat en de toegangsdeur is ter hoogte van de kruik gevaarlijk voor kneuzingen. De activiteiten van het verkenningsgebied 'voeding' vinden plaats in een onhygiënische ruimte die niet voldoet aan de geldende regelgeving inzake welzijn<sup>2</sup>.

---

<sup>2</sup> Regelgevingen inzake Veiligheid en Welzijn, de Codex, het Algemeen reglement voor de arbeidsbescherming (ARAB), het Algemeen reglement voor elektrische installaties (AREI)

Het aantal werkbanken, gereedschappen en apparatuur zijn beperkt. Ze worden door te differentiëren volgens beurtsysteem gebruikt. De kolomboormachine voldoet niet aan de vigerende regelgeving<sup>3</sup> en de veiligheidsinstructiekaarten zijn niet ter beschikking. Een groot drievlaksbord, didactische panelen, technische vakliteratuur, computers, beamer en internetverbinding ontbreken in het vaklokaal. Toepassingen van het verkenninggebied 'eenvoudig computergebruik' gebeuren in de computerklas.

- De evaluatiepraktijk is zwak. 'Permanente evaluatie' vervalt in een klassiek evaluatiesysteem maar dan zonder summatieve proeven. Bij de meeste toetsingen ontbreken criteria. De toetsvragen zijn te weinig afgestemd op de leerplandoelstellingen. In de B-stroom worden de vragen meestal voorgelezen, wat niet overeenstemt met de verwerkingsmogelijkheden van de leerlingen. Een leerlingvolgsysteem is er niet, maar er is wel aandacht voor remediëring en begeleiding. Uniformiteit in de evaluatiedocumenten ontbreekt. De leraren maken soms gebruik van zelfevaluatie-instrumenten. Evaluatie-instructies worden vanuit het beleid niet meegegeven.
- Een vakgroep is er niet. Het aantal lerarenwissels om het vak technologische opvoeding te instrueren, is de laatste jaren sterk verminderd. Informeel maken de leraren afspraken. De beperkt gevolgde nascholingen gebeurden op eigen initiatief en er zijn geen richtlijnen om zich te professionaliseren. Sporadisch krijgen de leraren ondersteuning over veiligheid, maar vaktechnische support ontbreekt. Het schoolbeleid stuurt het integreren van kwaliteitszorg in het vakdomein niet aan.

## Restaurant en keuken, derde graad BSO

Voldoet niet

- De leerplandoelstellingen voor TV en PV hotel en stages worden niet in voldoende mate gerealiseerd: een gelijkgerichte visie, een samenhangende aanpak en een verantwoording van gemaakte keuzes ontbreken. Dat uit zich in de eerste plaats in de rol van het didactisch restaurant het Sterrenhof: in het teken van het realiseren van de opleidingsdoelstellingen wordt het amper als ondersteuning van het leerproces gebruikt, maar wordt het veeleer als een attractie voor de opleiding ingezet.
- De leerplandoelstellingen voor TV, PV hotel en stages worden over de beide leerjaren niet verkaveld en evenmin worden duidelijke afspraken gemaakt met het programma bedrijfsbeheer binnen toepaste economie. Voor TV hotel komen voor alle opleidingsaspecten, zowel in de planningsdocumenten als bij de realisatie van de leerplandoelstellingen, overlap en grote hiaten voor. Bovendien gebeurt de selectie van leerinhouden met onvoldoende progressie, zowel ten aanzien van de tweede graad als over beide leerjaren heen. De tekorten hebben met een verschil in omvang telkens betrekking op de vijf geëigende aspecten van keuken- en restauranttechnologie. De aangeboden leerinhouden worden door het gebruik van leerboeken – die veeleer een naslagwerk zijn – ondersteund, maar een toetsing van de inhouden aan de leerplandoelen gebeurt niet. Ter ondersteuning van het leerproces worden de vakoverschrijdende eindtermen rond leren leren in onvoldoende mate geïmplementeerd. Mede daardoor wordt bij het gebruik van de handboeken evenmin in passende verwerkingsmogelijkheden voorzien, bijvoorbeeld het onderscheiden van wat elementaire kennis en vaardigheden zijn en wat achtergrondinformatie is, het inbouwen van relevante klassikale en/of individuele opdrachten. Voor TV hotel schiet de evaluatiepraktijk tekort. De permanente evaluatie wordt niet aangewend om informatie in te winnen over het al dan niet bereiken van de leerplandoelstellingen. De oorzaak is drieërlei: er wordt bijna enkel naar reproduceerbare kennis gepeild, de leervorderingen van leerlingen worden niet in kaart gebracht en de evaluatie dekt verre van de behandelde leerplandoelen, laat staan van het leerplan. Het bereik van de leerplandoelen wordt helemaal niet aangetoond.
- Voor PV praktijk hotel komen de klassieke keuken- en restauranttechnieken aan bod: diverse basistechnieken, basisbereidingen en afleidingen, zaalversnijdingen en –bereidingen evenals de klassieke dienst worden ingeoefend, maar het leren opmaken van een 'werkplan'<sup>4</sup> komt niet aan bod. Deze oefeningen vinden doorgaans in eenzijdige klassieke restaurantcontext plaats via een eenzijdige bedieningsformule. Toepassingen in bistro- en tavernestijl en organisatievormen volgens de kaart, banket- en buffetformules en recepties komen niet of niet in voldoende mate voor<sup>5</sup> en de overdracht naar stages werd niet aangetoond. De selectie van menu's is diffuus: de menu's voor de twee praktijkbeurten tijdens de week staan onvoldoende in relatie tot het leerplan en van de geplande menu's voor de dienst op vrijdagavond is verder op leraren- en leerlingenniveau geen enkel spoor van verwerking te vinden.

<sup>3</sup> Machinerichtlijnen 98/37/EG, 2006/42/EG (wijziging 95/16/EG), KB 12 augustus 1993 betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen, KB 6 december 2005 betreffende het op de markt brengen van machines (89/392/EG)

<sup>4</sup> Leerplan 2004/027/017, blz. 37

<sup>5</sup> Leerplan D/2004/0279/034, blz. 39 en 40

Aangezien de avondpraktijk een afwijking is van de standaardtijdsordening, moet ze jaarlijks worden onderhandeld met het lokaal overlegcomité (LOC). Omdat de school deze regelgeving niet respecteert en evenmin de pedagogisch didactische meerwaarde van dit initiatief aantoon, kan deze vrijdagavondpraktijk – op die manier - niet langer plaatsvinden<sup>6</sup>. Daarnaast worden beroepsattitudes niet consequent en evenmin in samenhang met de keuken- en restaurantopdrachten ontwikkeld. Het meest frappante voorbeeld daarvan is de wijze waarop de veiligheid van de voedselketen wordt bewaakt. M.a.w., de voorschriften voor veilig en hygiënisch werken worden ondermaats toegepast, waardoor het gebruik en het onderhoud van de keuken in het Sterrehof niet voldoen. Bovendien voldoet de keuken voor de tweede graad evenmin aan de geldende eisen inzake veiligheid en hygiëne. Wat de evaluatie van PV praktijk hotel betreft, werden analoge vaststellingen zoals voor TV hotel gedaan, zij het iets minder uitgesproken. In verband met het gebruik van 'evaluatiescores' stelt zich het gebrek aan normstelling.

- Voor het runnen van het economaat wordt in heel wat mankracht voorzien, maar van enige beleidsontwikkeling is geen sprake. Zo dienen de leraren hun bestellingen op een archaïsche wijze in, waardoor de verwerking een zeer arbeidsintensieve bezigheid blijft. Daarnaast verzetten de leerlingen er heel wat werk, zonder enige vorm van gestructureerde begeleiding en evaluatie. Bovendien gaat deze extracurriculaire activiteit met een volledige week lesuitval gepaard. Het beoogde doel, namelijk de kennis van grondstoffen en producten en van de werking van het economaat verruimen, wordt door de nadelen van de huidige organisatievorm volledig ondergesneeuwd.
- De professionalisering gebeurt o.m. door deelname aan de vakgerichte nascholing van het Convenant, maar de multiplicatie en implementatie ervan sorteren weinig effect op de opleiding. Bovendien is de vakgroepwerking beperkt: het informeel overleg primeert. Aandacht voor kwaliteitszorg is er niet, aangezien de onderwijspraktijk niet op geregelde tijdstippen wordt geëvalueerd en bijgestuurd.
- Voor de geïntegreerde proef (GIP) werden een aanzet van draaiboek en een informatieve diapresentatie ontwikkeld. De opdrachten zijn doorgaans vakgebonden en voor 'hotel' zeer uitgebreid. In het teken van de procesevaluatie vervult de GIP een te grote rol in het realiseren van heel wat nieuwe leerplandoelstellingen. Ze slorpt daardoor niet alleen ontzettend veel onderwijstijd op, maar ze neemt ook bijzonder veel evaluatie- en recuperatietijd in beslag. Overigens blijkt uit een analyse van de leerlingenagenda's en de schoolkalender dat de leerlingen om redenen niet gerelateerd aan evaluatie lesvrij zijn, wat een inbreuk op de regelgeving<sup>7</sup> is. Bovendien zijn de afspraken i.v.m. de evaluatie vaag en weinig transparant, op de uitsluiting van deelname aan de praktische proef na. Aangezien deze uitsluiting een vorm van tuchtmaatregel<sup>8</sup> is die de toegang tot onderwijs belemmert met zware gevolgen voor de studiebekrachtiging, is dit eveneens een inbreuk op de regelgeving. Tenslotte is het niet duidelijk in welke mate de GIP een rol vervult in het al dan niet slagen van de leerlingen. Deze talrijke tekorten tonen aan dat het concept van de GIP aan bijsturing toe is.
- In verband met de leerlingenstages wordt een aantal tekorten vastgesteld. De implementatie van de omzendbrief SO/2002/09 betreffende leerlingenstages in het voltijds SO, die in samenhang met de omzendbrief SO 74 betreffende de organisatie van het schooljaar in het SO moet worden gelezen, staat niet op punt. De school wijkt voor de leerlingenstages af van de standaardtijdsordening, namelijk van de schooldag (later dan 17 uur) en de schoolweek (meer dan negen halve dagen/week, stages op zaterdag en soms op zondag). Deze afwijkingen worden niet aan inspraak onderworpen, hoewel het stagevolume in de schoolraad aan bod komt. Bovendien wordt de stageperiode in de stageovereenkomst te weinig gespecificeerd en ontbreekt een geïndividualiseerde activiteitenlijst die in voldoende mate bij de leerplandoelstellingen aansluit en die niet-gerealiseerde leerplandoelen dekt (zie ook praktijk). Hoewel stages niet als afzonderlijk vak in de lessentabel worden opgenomen, worden sommige leraren uren voor stagebegeleiding toegekend. Niettemin worden de leerlingen weinig adequaat op de stages voorbereid: de betekenis van de stageovereenkomst, de activiteitenlijst, de werkpostfiche, de risicoanalyse, ... wordt in te beperkte mate toegelicht, met zeer geringe effecten op de eigenlijke stage. Evenmin wordt het leerproces nauwgezet opgevolgd: het stageschrift wordt niet als communicatiemiddel tussen de betrokken partijen gebruikt. Bovendien worden de leerlingen er niet toe aangezet om in hun dagverslagen te reflecteren over hun stageactiviteiten of m.a.w. aan te geven in welke mate en op welk tempo de opdrachten al dan niet correct werden uitgevoerd en in welke mate bijv. begeleide en/of zelfstandige oefeningen nodig zijn. De vormende waarde van dit instrument wordt bijgevolg amper benut. Daarnaast wordt het stageschrift door de stagebegeleiders niet geregeld geëvalueerd en haast nooit is een spoor van feedback aan de leerlingen te vinden. Een positief punt is de aanzet tot zelfevaluatie,

---

<sup>6</sup> SO 74, betreffende organisatie van het schooljaar in het SO, rubriek 8, 9 en 11

<sup>7</sup> SO 74, rubriek 6, evaluatieperiodes

<sup>8</sup> SO 64, rubriek 5.3, het tuchtreglement

o.m. wat de keuze van de stageplaatsen betreft. Tenslotte heeft het ontbreken van een activiteitenlijst ook een ernstige weerslag op de reële stageactiviteiten en niet in het minst op de validiteit van de evaluatie. Bovendien is het aandeel van de eigenlijke stages en het stageschrift gelijk, waardoor de validiteit van de evaluatie eens te meer tekortschiet.

- Naast de talrijke hiaten in de leerplanrealisatie, het gebrek aan een degelijke leerbegeleiding en een niet-valide evaluatiepraktijk zijn de outputresultaten van vorig schooljaar zeer zwak. Voor de verscheidene componenten van de opleiding schommelen de klasgemiddelden tussen 46 en 65,3 %, de gemiddelden van ruim 70 % voor stages niet te na gesproken. In het verlengde daarvan behaalden drie van de 17 leerlingen in het vijfde leerjaar een C-attest en aan vijf van de 15 leerlingen van het zesde leerjaar werd een C-attest uitgereikt.

Inbreuken tegen de regelgeving

De omzendbrief SO/2002/09 stelt dat:

- een week stage neerkomt op een uur stage in de wekelijkse lessentabel;
- de stagebegeleider belast is met de voorbereiding, het toezicht, de pedagogische begeleiding en de evaluatie van de leerlingenstage en een leraar is die de betrokken stage-uren, zoals opgenomen in de lessentabel, als opdracht toegewezen kreeg;
- aan de stageovereenkomst een geplande lijst van stageactiviteiten, die gezamenlijk wordt opgesteld door de stagebegeleider en de stagementor en die moet rekening houden met de genoten schoolse opleiding en vorming en de maturiteit van de leerling, moet worden toegevoegd;
- het stageschrift het document is waarin de leerling-stagiair schriftelijk verslag uitbrengt over zijn stageactiviteiten, persoonlijke ervaringen, commentaren, zelfevaluatie;
- de organisatie van leerlingenstages geen afbreuk mag doen aan de absolute voorwaarde dat het goedgekeurd leerplan volledig dient afgewerkt te zijn.

Aan deze voorwaarden voldoet deze school niet, waardoor ze de regelgeving overtreedt.

De omzendbrief SO 74 stelt dat:

- afwijkingen van de standaardtijdsordening aan de organisatie van het schooljaar worden gerelateerd;
- het maximum aantal dagen dat aan evaluatie kan worden besteed 18 halve dagen is in geval van permanente evaluatie en wat onder evaluatie wordt verstaan wordt eveneens weergegeven;
- de personeelsleden inspraak kunnen uitoefenen d.m.v. onderhandeling in het bevoegde personeelsorgaan en dat de inrichtende macht verplicht is om over de duur en het tijdstip van de leerlingenstages overleg te plegen met de schoolraad;
- leerlingenstages op buitengewone tijdstippen niet mogelijk zijn zonder een afdoende stagebegeleiding.

Aan deze voorwaarden voldoet deze school niet, waardoor ze de regelgeving overtreedt.

De omzendbrief SO 64 stelt dat:

- een tuchtmaatregel slaat op situaties die zich kunnen voordoen waarbij leerlingen zich derwijze gedragen dat het ordentelijk verstrekken van het onderwijs in het gedrang wordt gebracht, ja zelfs gevaar loopt en bepaalt de te respecteren regels (rubriek 5.3.1).

Aangezien in verband met het niet mogen deelnemen aan de praktijkproeven van de GIP aan deze voorwaarden niet wordt voldaan, overtreedt de school de regelgeving (zie evaluatiepraktijk).

**Sociale en technische wetenschappen, tweede graad TSO**

Voldoet niet

**Vaststellingen**

- De school heeft de studierichting Sociale en technische wetenschappen in september 2006 voor het eerst ingericht. Bij de start opteerde men ervoor om de progressieve implementatie van de nieuwe<sup>9</sup> leerplannen uit te stellen tot september 2008. De huidige leerplanrealisatie situeert zich dan ook gedeeltelijk in het oude en gedeeltelijk in het nieuwe leerplan. De school heeft in de nieuwe lessentabel eigen keuzes gemaakt. De componenten natuurwetenschappen, sociale wetenschappen, voeding en integrale opdrachten worden zowel als vakken als binnen de integrale opdrachten aangeboden. De school laat het evenwel na om in haar lessentabel aan te geven welke vakken tot het specifiek dan wel tot het complementair gedeelte behoren. Indien het vak voeding zich binnen het complementair gedeelte bevindt, is dit in tegenspraak met het in deze lestijden aanbieden van verplichte leerplandoelen.
- Voor de component natuurwetenschappen worden de meeste leerplandoelstellingen gerealiseerd. De thema's worden conform het leerplan geïntegreerd aangeboden. Een evenwichtige tijdsbesteding over de verschillende wetenschappen is meer aanwezig in het eerste leerjaar dan in het tweede leerjaar (te veel uitdieping bij het onderdeel 'stofklassen'). De eindtermen over onderzoekend leren worden onvoldoende gerealiseerd. De leerlingenproeven zijn weinig uitdagend. Het invullen van de instructiebladen zet de leerlingen onvoldoende aan om waarnemingen of gegevens verkregen door het uitvoeren van experimenten te verwoorden, te verwerken en gepaste conclusies te trekken. De leerlingen leren de computer en bijbehorende software onvoldoende hanteren voor het verwerven van informatie en het verwerken van gegevens. De transfer van vaardigheden die worden aangeleerd tijdens de integrale opdrachten wordt te weinig gemaakt.
- Globaal genomen zijn de leerplandoelen voor de component sociale wetenschappen voldoende gerealiseerd. Enkele doelen krijgen een te smalle invulling en de planning in II, 2 toont aan dat het bewaken van een evenwichtige behandeling van de verschillende thema's extra zorg vraagt. De leerlingen doorlopen een curriculum waarin vakspecifieke kennis en vaardigheden tot een coherent geheel worden geïntegreerd. Dankzij het recentelijk gebruik van actueel studiemateriaal en doordachte, doelgerichte opdrachten krijgt het curriculum een eigentijdse en levensechte invulling.
- Voor de component voeding komen een aanzienlijk aantal tekorten voor. In het teken van het realiseren van de leerplandoelstellingen worden leer- en werkboeken gehanteerd, maar de relatie met de leerplandoelstellingen werd in onvoldoende mate afgetoetst. Dat materiaal vormt niettemin de leidraad voor het onderwijsproces van de leraar en het leerproces van de leerling. De doelen binnen de categorie 'voedingsvoorlichting, voedingsmiddelen en voedingsstoffen' komen aan bod in het vak voeding, maar door doseringsproblemen en verkeerde accenten sluit het aanbod onvoldoende bij het leerplan aan. Het merendeel van de aandacht gaat naar één voedingsvoorlichtingsmodel waarvan vervolgens alle productgroepen alsook de voedingsmiddelentabel uitgebreid worden behandeld. Het gehanteerde model wordt niet vergeleken met andere modellen en de reflectie over voeding vanuit het perspectief van doelgroep en context<sup>10</sup> is ondermaats. Aspecten van voedselhygiëne, afvalbeheer, huishoudelijke aankopen, hulpmiddelen, bewaren, presenteren en samen eten zijn naar het einde van het tweede leerjaar gepland en wijzen op een overwegend theoretische invulling.
- De component integrale opdrachten (IO) biedt volgens de lessentabel van de school ruimte voor een invulling vanuit de drie deelcomponenten, maar in de praktijk is dit niet het geval. Er doen zich verschillende knelpunten voor. Vooreerst worden de vier voorziene lestijden voor drie vierde met de component voeding ingevuld. Binnen dat ruime tijdsbestek ligt de focus te sterk op het bereiden van in de werkboeken opgenomen gerechten en maaltijden, waardoor er onvoldoende aandacht is voor het gebruik van criteria<sup>11</sup> om keuzes in verband met producten, bereidingswijzen en bewaarmethodes te verantwoorden<sup>12</sup>. Bestaande recepten worden slechts mondjesmaat aan de in het leerplan vermelde criteria aangepast<sup>13</sup>. Toch tracht men onderzoeksopdrachten te integreren, maar ze blijven beperkt tot

<sup>9</sup> In de tweede graad oorspronkelijk D/2005/0279/054, vervangen door D/2007/0279/030 en D/2008/7841/047.

<sup>10</sup> De leerplandoelen 6 en 7 verwijzen naar context en doelgroep. De leerplandoelen 10, 11, 12, 13 en 14 verwijzen naar doelgroepen.

<sup>11</sup> Leerplan blz. 20 '... zijn afhankelijk van vooropgestelde criteria, die op hun beurt weer afhankelijk zijn van de doelgroep en de context waarvoor de bereiding bedoeld is.'

<sup>12</sup> Leerplandoelen 17, 18, 19 en 20.

<sup>13</sup> Leerplandoel 22: bestaande gerechten aanpassen naar hoeveelheden, keuze van ingrediënten, werkwijze en

eenvoudige receptstudie, het aanvullen van stappenplannen en het in kaart brengen van specifieke productinformatie. De link met contexten en doelgroepen komt slechts een zeldzame keer aan bod. De huidige leerplanrealisatie blijft in hoofdzaak aanleunen bij het concept van het vorige leerplan, waarin de component voeding volgens een gescheiden systeem van 'theorie' en 'praktijk' werd ingevuld. Een dergelijke invulling strookt niet met de geïntegreerde en competentiegeoriënteerde benadering van doelen die in het vernieuwde leerplan centraal staat.

- De inbreng vanuit natuurwetenschappen in de IO is beperkt, vanuit sociale wetenschappen onbestaand. Vervolgens wordt het lerarenteam niet ondersteund in deze voor hen nieuwe opdracht. Mede daardoor werd de relatie tussen de integrale opdrachten, de leerplandoelen en de competenties niet geëxpliciteerd, waardoor ze zelf geen zicht hebben op het geheel van de leerplanrealisatie. De sterktes en de zwaktes van het aangeboden curriculum vormen dan ook een blinde vlek voor het betrokken team. Binnen de integrale opdrachten blijft de scheiding van de verschillende componenten en tussen het theoretisch luik en de IO vrij strikt. Om te komen tot een project met een sterk 'integraal' karakter is de groeimarge meer dan aanzienlijk.
- De leermiddelen en de infrastructuur hypothekeren een gedegen leerplanrealisatie. Voor natuurwetenschappen is er onvoldoende materiaal voor kwaliteitsvolle leerlingenproeven. Moderne meetapparatuur zoals een interface met sensoren ontbreekt. De computer en bijbehorende beamer worden te weinig aangewend om de leerplanrealisatie visueel te ondersteunen. De hinderlijke balk in het midden van het wetenschapslokaal zorgt niet alleen voor valgevaar, maar belemmert ook het invoeren van activerende werkvormen zoals groepswerk. In het lokaal voor sociale wetenschappen zijn er voldoende middelen voor visuele ondersteuning, maar door het ontbreken van vakspecifieke leermiddelen is er van een krachtige leeromgeving geen sprake. Voor voeding zijn er te weinig informatiebronnen voorhanden, maar werd wel in een ruime didactische keuken voorzien waarvan de uitrusting niet in overeenstemming is met de minimale materiële vereisten van het leerplan en evenmin met de geldende eisen inzake hygiëne en voedselveiligheid. De integrale opdrachten worden geroosterd in het wetenschapslokaal. In realiteit vinden slechts één vierde van de integrale opdrachten plaats in het wetenschapslokaal, de andere gaan door in de didactische keuken en het multimedialokaal. Geen enkel van de drie lokalen zorgt voor een krachtige leeromgeving bij het uitvoeren van de integrale opdrachten. Bovendien belast het niet optimaal gebruiken van het wetenschapslokaal de roostering van de wetenschapsvakken in de andere studierichtingen.
- De ondersteuning vanuit het beleid is zwak. De aandacht voor de vragen en bezorgdheden van de vakgroep is tot op heden gering, de snelle en onvoldoende voorbereide wissel van het oude naar het nieuwe leerplannen is belastend voor het lerarenteam en de talrijke wissels in de opdrachtverdeling tasten de stabiliteit van het vakkendoorbekend overleg aan. Bovendien zorgt het beleid niet voor de noodzakelijke structurele randvoorwaarden (ruimte en tijd) om kwaliteitsvol studierichtingsoverleg mogelijk te maken.
- De samenwerking binnen het lerarenteam is zuiver informeel en focust in hoofdzaak op praktische en organisatorische afspraken in verband met de IO's. Het gebrek aan structureel overleg tussen alle vakken van het specifiek gedeelte zorgt ervoor dat tal van kansen op gezamenlijke reflectie, op een coherent en samenhangend curriculum en op het bewaken van de eigen onderwijskwaliteit worden gemist.
- Voor natuurwetenschappen is de evaluatie voldoende afgestemd op de leerplandoelen. De kwaliteit van de evaluatievragen is wisselend. Voor de examens van natuurwetenschappen is de vraagstelling gevarieerd en peilt ze zowel naar kennis, inzicht als toepassing; de opgaven zijn voldoende contextrijk. De kwaliteit van de toetsen is minder, overwegend gericht op kennis en reproductie. De evaluatie van de leerlingenproeven is onvoldoende. Attitudebeoordeling beperkt zich tot een algemene beoordeling van het leerlingengedrag. Een transparant systeem voor de beoordeling van vakattitudes en –vaardigheden ontbreekt. Voor sociale wetenschappen is de evaluatie globaal genomen in voldoende mate gelinkt aan de leerplandoelen, maar het kennisreproductief karakter van de evaluatievragen blijft te dominant. De verschillende beheersingsniveaus zijn in de evaluatie onevenwichtig vertegenwoordigd. Pas met ingang van dit schooljaar is er sprake van bijsturing. De evaluatie voor de component voeding gebeurt op permanente basis en is voldoende in overeenstemming met de lespraktijk, maar onvoldoende representatief voor de leerplandoelen. Dit is een gevolg van de tekorten in de leerplanrealisatie.
- De evaluatie van de integrale opdrachten is minder valide en transparant. De link met het al dan niet bereiken van de leerplandoelen is onvoldoende doordacht. Ook bij de evaluatie blijft de scheiding van de verschillende componenten binnen de integrale opdrachten vrij strikt. De evaluatiecriteria zijn onvoldoende helder voor de leerlingen.

- De studieresultaten zijn voor de componenten natuurwetenschappen, sociale wetenschappen en voeding vrij behoorlijk tot goed.

### Verzorging, derde graad BSO

Voldoet niet

Vaststellingen

- De leerplanrealisatie loopt voor opvoedkunde omwille van een verkeerde planning volledig mank. De leerplandoelen (gehechtheid en dementie) die bedoeld zijn als uitbreiding en uitdieping op de basisdoelen zijn van III, 2 naar III, 1 verschoven, waardoor de eigenlijke basisdoelen in onvoldoende mate aan bod komen. Ook doseringsproblemen zorgen voor ernstige tekorten. Het overaccentueren van de sociale vaardigheden in III, 1 zorgt ervoor dat van de beide zorgvragers enkel de fysieke ontwikkeling wordt behandeld. Daardoor is de achtergrondkennis waarmee de leerlingen op de stages moeten functioneren te beperkt. Voor de realisatie van de doelen voor animatie en expressie ontbreekt elke planning. Er zijn enkele initiatieven ad hoc, maar van samenhang, progressie en integratie in de stages is vooralsnog geen sprake. Ondanks de inspanningen van het lerarenteam om de manke planning bij te sturen, blijft de hypotheek op een kwaliteitsvolle leerplanrealisatie bijzonder groot.
- Er zijn verschillende knelpunten op het vlak van de invulling van de stagedoelstellingen. De activiteitenlijsten zijn onvoldoende verfijnd afgestemd op de specificiteit van de stageplaatsen en de keuze van de stageplaatsen is in termen van differentiatie tussen III, 1 en III, 2 niet in overeenstemming met de leerplanvoorschriften. De stageopdrachten zijn te algemeen en dagen de leerlingen onvoldoende uit om activiteiten te organiseren voor het jonge kind en de oude zorgvrager. De planning van stages voor de leerlingen van III, 1 vormt een ernstige belemmering voor de verwerking van stage-ervaringen. Dit tekort wordt ten dele gecompenseerd door een frequente en intense stagebegeleiding.
- Het curriculum krijgt een onvoldoende eigentijds en levensecht karakter. Er is te weinig aandacht voor het organiseren van didactische uitstappen en workshops, het uitnodigen van gastsprekers, het aanbieden van eigentijdse artikelen, websites en visueel materiaal.
- De infrastructurele ondersteuning is in het kader van een volwaardige leerplanrealisatie ondermaats. Voor het vak verzorging is er een vaklokaal voorzien, maar de inrichting getuigt van een gebrek aan uitstraling en er is een tekort aan leermiddelen. Voor opvoedkunde ontbreekt het aan alles: er is geen vaklokaal en er zijn geen leermiddelen, behalve de middelen die de leraren zelf meebrengen. De didactische keuken van de 'campus Stommestraat' ondersteunt tot op zekere hoogte de leerplanrealisatie voor de component zorg voor leef- en woonsituatie, maar de uitrusting is niet in overeenstemming met de minimale materiële vereisten van het leerplan en evenmin met de geldende eisen inzake hygiëne en voedselveiligheid. De didactische keukens van de 'campus Sterrestraat' die voor de andere structuuronderdelen van het studiegebied Personenzorg worden gebruikt, scoren in termen van bewoonbaarheid en hygiëne beneden de ondergrens. Vooral de situatie voor het beroepenveld Verzorging-voeding is schrijnend te noemen. Voor de leerlingen is slechts één gasfornuis voorzien, alle leermiddelen moeten vanuit een verder gelegen lokaal aangebracht worden, een eetgedeelte ontbreekt, de zone voor handhygiëne voldoet niet, er is aanzienlijke geurhinder, op meer dan één plaats is er schimmel... Het schoolbeleid onderneemt geen stappen omdat het lokaal zou voldoen aan de eisen van de Welzijnwet.
- Dankzij de ondersteuning van de pedagogische begeleiding en de uitbreiding van het lerarenteam is de kwaliteit van de samenwerking erop vooruitgegaan, maar van structureel opleidingsoverleg is geen sprake. Recentelijk zijn een aantal vakgebonden en stagegebonden afspraken op punt gezet, maar tot overleg over die items die de kern van een samenhangend, degelijk en eigentijds curriculum uitmaken, is men nog niet gekomen. Het vakkendoorbekend overleg met muzikale en plastische opvoeding behoort eveneens tot de ontbrekende schakels.
- De leerplanrealisatie wordt gehypothekeerd door de gebrekkige professionele ondersteuning vanuit het beleid. Er zijn geen afspraken over stageplanning, over opdrachten voor stagebegeleiding, over infrastructuur en leermiddelen, over het inroosteren van studierichtingoverleg...
- De evaluatie van de stages is van een goed niveau. De procesevaluatie neemt een centrale plaats in en is gebaseerd op transparante evaluatiecriteria. Leerlingen formuleren naar aanleiding van uitgebreide feedbackmomenten eigen sterktes en zwaktes en focussen aan de hand van reflectieopdrachten op hun eigen leerproces. Over de stages wordt afzonderlijk en kwaliteitsvol gerapporteerd. De evaluatie van de opleidingsvakken is gebaseerd op taken en toetsen, die voldoende afgestemd zijn op de leerplandoelen. Er zijn geen examens. De studieresultaten van de leerlingen zijn behoorlijk tot goed.

**5.2      Schoolloopbaan**

**5.3      Outcomes**

**5.4      Tevredenheid**



## **6 ASPECTEN VAN DE WERKING**

### **6.1 Algemeen**

### **6.2 Personeel**

### **6.3 Logistiek**

### **6.4 Onderwijskundig**

#### **6.4.1 Curriculum**

#### **6.4.2 Begeleiding**

De vaststellingen over de uitvoering van de processen wijzen erop dat de instelling aan het begin van een ontwikkelingstraject staat.

##### **6.4.2.1 Leerbegeleiding**

###### **Vaststellingen**

- De Onze-Lieve-Vrouw Presentatiescholen werkten in het schoolbeleidsplan geen volwaardige visie op leerbegeleiding uit. De voorbije schooljaren werden wel enkele schoolgebonden studiedagen ter ondersteuning van de leraren opgezet, o.m. over dyslexie, dyscalculie, mind mapping, ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder, of Aandachts-Tekort-Stoornis met Hyperactiviteit).
- In de eerste graad wordt via de extra omkadering voor gelijke onderwijskansen (GOK) gericht aandacht besteed aan 'leren leren'. Bij de start van het schooljaar wordt voor deze leerlingen een onthaaldag georganiseerd. Aan de hand van een onthaalbrochure leren de leerlingen de leefregels en de werking van de school kennen. De eerstejaars worden ook goed begeleid in het gebruik van hun agenda, zowel individueel als klassikaal. Hierdoor worden de leerlingen vaardig gemaakt in het gebruik van dit instrument om de studie- en verwerkingstijd te leren plannen en organiseren. Daarnaast ondersteunen nog verscheidene kwaliteitsvolle initiatieven het leren leren: bijvoorbeeld de afdekmethode, een weloverwogen studiebrochure, een methode voor studieplanning voor de proefwerken. De uitgepuurde inhoud en de uiterst verzorgde opmaak van de documenten vormen een schitterend praktijkvoorbeeld van hoe men leerlingen kan motiveren om te leren. Deze aanpak verdient beslist navolging.
- In de eerste graad neemt de aandacht voor 'leren leren' op klassenniveau toe, maar op vakniveau is de leerbegeleiding alsnog wisselend geïntegreerd. In een aantal vakken (o.m. natuurwetenschappen en technologische opvoeding) leidt dit tot interessante acties die de studieresultaten normaliter begunstigen. In het teken van GOK wordt na de lessen in een extra uur voor leer- en studiebegeleiding voorzien. Hiervoor kunnen de leerlingen zich spontaan aanmelden, maar meestal worden ze door vakleraren of via de klassenraad doorverwezen. In welke mate dit initiatief bijdraagt tot de studieresultaten van de betrokken leerlingen, werd nog niet onderzocht.

- In de tweede en derde graad wordt leerbegeleiding gelinkt aan de sociaal-emotionele begeleiding van leerlingen. Leerachterstanden van leerlingen worden met het oog op remediëring door leraren, de klassenraad en de leerlingenbegeleiders opgespoord, maar een gestructureerde en preventieve aanpak is er niet. Daarnaast worden nieuwe leerlingen met leerachterstand, bijv. voor Duits en dactylo wel bijgewerkt, o.m. tijdens de laatste week van de schoolvakantie. Hoewel sommige leraren en vakgroepen studietips aanreiken, worden de leerlingen er zelden toe aangezet om hun eigen leerproces in handen te nemen. Doorgaans wordt weinig gefocust op algemene leerstrategieën, specifieke vaardigheden en daarmee verbonden attitudes. Vak- en situatiegebonden leren de leerlingen meestal een planning opstellen van wat ze moeten doen, maar ze leren niet hoe ze die moeten bewaken en controleren en evenmin of ze het gewenste resultaat hebben bereikt en hoe ze dat resultaat kunnen verbeteren. Op de aanpak in het studiegebied Voeding na, leren de leerlingen doorgaans losse gegevens en een variatie aan informatie op een coherente wijze verwerken, terwijl het systematische leren oplossen van problemen veeleer een uitzondering dan de regel vormt. Voorts staat de leerbegeleiding van leerlingen in de context van werkplekleren nog in het prille begin van een ontwikkelingstraject, verschillen tussen opleidingen niet te na gesproken.
- Sommige leraren investeren in het opmaken van gestructureerd studiemateriaal en in het formuleren van heldere en realiteitsgetrouwe opdrachten, maar expliciete verwachtingen rond evaluatie worden daaraan niet gekoppeld. Sommigen doen ook inspanningen om differentiëring en remediëring in hun lespraktijk te integreren en recentelijk worden deze processen via Smartschool ook aangestuurd. De steeds terugkerende tekorten voor sommige vakken (Nederlands, TV hotel...) tonen aan dat er weinig over de invulling van het onderwijsleerproces wordt gereflecteerd en dat de effecten van initiatieven inzake remediëring niet systematisch worden opgevolgd of schoolbreed worden geïmplementeerd.
- Genoemde aanpak leidt ertoe dat de leerbegeleiding binnen de vakken en de opleidingen vooral een leraargebonden invulling krijgt, terwijl de vakoverschrijdende eindtermen op dat vlak heel wat eisen stellen.
- Het leerlingvolgsysteem maakt nog geen koppeling tussen de resultaten van klassenraden, de remediëringactiviteiten en de gegevens in de leerlingenrapporten. Uit de commentaren blijkt dat men niet veel verder geraakt dan het vaststellen van tekorten. Begeleidingsacties worden bovendien amper aangewend om de B- en C-attesten en de oriënteringsadviezen te onderbouwen.

### 6.4.3 Evaluatie

#### 6.4.3.1 Evaluatiepraktijk

##### Vaststellingen

- De school heeft geen visietekst uitgeschreven voor evaluatie. In het schoolbeleidsplan worden bij het luik 'evaluatie' vooral de praktische en organisatorische aspecten van evalueren beschreven zoals frequentie van toetsen, voorbereiding op examens, bespreking examens en permanente evaluatie. Permanente evaluatie wordt hierin beschreven als een gespreide evaluatie met toetsen en 'grote toetsen' (verwerking van grotere gehelen). Vanuit het beleid is er geen aandacht voor de koppeling van evaluatie aan de leerplandoelen. Aandacht voor de accenten bij het evalueren in BSO en TSO worden vanuit het beleid weinig aangestuurd.
- De directie zorgt onvoldoende voor professionalisering op het vlak van evaluatie. Leraren volgen onvoldoende nascholingen rond evaluatie. Het beleid heeft het didactisch handelen in functie van competentiegericht evalueren niet bijgestuurd en opgevolgd.
- De evaluatie is niet transparant, zelfs niet voor de leraren. De verhouding van kennis, vaardigheden en attitudes is niet vanuit het beleid bepaald. Elke vakgroep, soms individuele leraren, op zich kiest deze verhouding en hanteert een eigen interpretatie van kennis, vaardigheden en attitudes. Hierdoor bestaat er geen gelijkgerichtheid. De puntenverdeling voor dagelijks werk en proefwerken ligt vast (verhouding 40/60) maar noch het beleid noch het korps is zich daarvan bewust. De aspecten van stage krijgen verschillende gewichten maar worden niet verrekend in het rapportcijfer.
- Uit de evaluatiepraktijk van de doorgelichte vakken blijkt dat een coherente visie op evaluatie ontbreekt bij het beleid én het korps. De evaluatiepraktijk vertoont grote leraar- en vakgebonden verschillen op het vlak van inhoud en relevantie t.a.v. de leerplandoelen, opmaak en koppeling met het remediëren. In een aantal vakken zijn er voorzichtige aanzetten tot anders evalueren zoals het werken met een logboek, vertaling van de leerplandoelen in een reeks van vakattitudes en -vaardigheden die door de leerlingen zelf systematisch worden geëvalueerd. Voor praktijk worden pogingen ondernomen om in een brede evaluatie te voorzien, maar wegens het gebrek aan normstelling is de validiteit niet gegarandeerd. Deze

aanzetten worden echter niet door het beleid opgenomen om te komen tot een meer schoolbrede en meer gelijkgerichte aanpak.

- De school werkt met vakantietaken. De procedure staat beschreven in het schoolbeleidsplan: *“Bij het begin van het nieuwe schooljaar wordt over de vakantietaak een toets gegeven (schriftelijk of mondeling). De kwaliteit van het afgeleverde werk en het resultaat van de toets worden geëvalueerd met een voldoende, goed of onvoldoende. Bij een onvoldoende moet de leerling het nieuwe schooljaar minstens de helft halen voor dit vak.”* Dit is in strijd met de regelgeving<sup>14</sup>: het resultaat van een vakantietaak mag geen deel uitmaken van de evaluatie van het volgende schooljaar.
- De school werkt met waarschuwingen. In het schoolbeleidsplan staat beschreven dat de leerling een jaar de tijd krijgt om tekorten weg te werken en dat de school de leerling hierbij *kan* helpen (bijv. met inhaallessen). Verder staat beschreven dat als er geen merkbare positieve evolutie komt, men het volgend schooljaar onmogelijk even soepel kan zijn. De link tussen leerbegeleiding en het systeem met waarschuwingen ontbreekt.
- De school werkt nog regelmatig met uitgestelde proeven o.a. ook voor de GIP. Dit is in strijd met de regelgeving<sup>15</sup>. Leerlingen werken aan deze uitgestelde proef voor GIP zonder procesbegeleiding. Veel van de uitgestelde proeven voor GIP monden uit in een C-attest.
- Vanuit het beleid wil men op korte termijn de evaluatie van stages en GIP voor de verschillende studiegebieden laten gelijklopen. In de praktijk is er nog geen schoolbrede visie op de evaluatie van stage en GIP uitgewerkt, op de uitsluiting van deelproeven - bij het niet tijdig inleveren van opdrachten – na wat op een tuchtmaatregel neerkomt. Elke vakgroep, soms individuele leraren, op zich werkt eigen evaluatie-instrumenten uit. De puntenverdeling is eens te meer onvoldoende transparant.
- De resultaten van leerlingen worden niet geanalyseerd met het oog op bijsturingen van het onderwijsleerproces en het deliberatiebeleid.

#### Inbreuken tegen de regelgeving

- De omzendbrief SO 64 stelt dat
  - een tuchtmaatregel slaat op situaties die zich kunnen voordoen waarbij leerlingen zich derwijze gedragen dat het ordentelijk verstrekken van het onderwijs in het gedrang wordt gebracht, ja zelfs gevaar loopt en bepaalt de te respecteren regels (rubriek 5.3.1);
  - de delibererende klassenraad verplicht is éénmalig te beslissen over het geslaagd of niet geslaagd zijn voor het geheel van de vorming en zich zal laten leiden door concrete gegevens uit het dossier van de leerling (rubriek 6.3);
  - de mogelijkheid tot verlenging van de evaluatietermijn tot uitzonderlijke en individuele gevallen beperkt zijn (rubriek 8.1.2);
  - indien de eindbeslissing op 30 juni werd genomen, geen verplichte vakantietaken kunnen toegekend worden en evenmin de beoordeling naar het volgende schooljaar kan worden meegenomen (rubriek 8.1.2).

Deze regels worden niet nagekomen.

#### 6.4.3.2 Rapporteringspraktijk

##### Vaststellingen

- De school rapporteert frequent over de studieresultaten van de leerlingen. Op die manier zorgt ze ervoor dat de ouders en de leerlingen goed geïnformeerd worden.
- Over het aandeel van de vakken, de stages en de GIP in het geheel van de studieresultaten is er zowel op beleids- en op lerarenniveau sprake van volstreekte onduidelijkheid. Dit geldt ook ten aanzien van de leerlingen en de ouders: noch het rapport, noch het schoolreglement verstrekken hierover enige informatie. De school slaagt er dan ook niet in zich te verantwoorden over haar evaluatie- en rapporteringspraktijk. De fundering van de studiebekrachtiging komt daarmee op de helling te staan.
- Het rapport brengt de studieresultaten van de leerling in kaart en per vak is er ruimte voorzien voor een schriftelijke toelichting van de betrokken leraar. De mate waarin leraren zich engageren om van deze

<sup>14</sup> SO 64, art. 8.1.2

<sup>15</sup> SO 64, art. 8.1.1 en art 8.1.2

rubriek gebruik te maken, is bijzonder wisselend. Inhoudelijk worden de commentaren vooral belonend of waarschuwend ingevuld, maar van een aanzet tot remediëring is vooralsnog geen sprake.

- Er zijn enkele opmerkelijke verschillen tussen de rapporten voor de BSO- en de TSO-studierichtingen. De rapporten voor de BSO-studierichtingen geven naast een score voor het dagelijks werk ook informatie over het klasgemiddelde. Per vak is een rubriek 'attitude' voorzien. Er wordt een attitude cijfer gegeven; maar de betekenis van dit 'cijfer' is niet duidelijk. Op schoolniveau blijken hier geen afspraken over te bestaan. Voor de TSO-studierichting worden de klasgemiddelden niet vermeld en er is geen attitudebeoordeling.
- De stages en de GIP krijgen een cijfermatige beoordeling. Waar deze beoordeling op gebaseerd is, is niet altijd transparant. In de studierichting Kantoor worden de beoordelingen aan de hand van de SAM-schaal niet aan het rapport toegevoegd, terwijl in de studierichting Verzorging de stagebeoordeling in een uitgebreid en gemotiveerd stagerapport wordt toegelicht. In de studierichting Hotel werkt men voor de tussentijdse evaluaties met een beoordeling op een schaal van zeer goed tot onvoldoende, terwijl men voor de eindrapportering een cijfermatige beoordeling gebruikt. De opmerkelijke verschillen tussen de verschillende studierichtingen wijzen op een onvoldoende gefundeerd beleid op schoolniveau.
- Het opnemen van een cijfer voor attitudes bij de rapportering behoort tot één van de weinige schoolbrede initiatieven die genomen werd rond evaluatie.
- De B- en C-attesten worden in onvoldoende mate gemotiveerd.

Inbreuken tegen de regelgeving

- De omzendbrief SO 64 stelt dat
  - bij het toekennen van een B- of C-atteest de motiveringsplicht moet vervuld worden (rubriek 8.1.7).

Deze regel wordt niet nagekomen.

## **7 STERKTES EN ZWAKTES**

### **7.1 Relevante aspecten waarin de school goed is**

- De aanzet tot leren leren in de eerste graad
- De contacten met de stagegevers, de bedrijfssectoren en de arbeidsmarkt

### **7.2 Relevante aspecten die de school kan verbeteren**

- Het overleg, de participatie en de besluitvorming
- Het personeelsbeleid: de continuïteit in de opdrachten, de besteding van de uren-leraar en in het bijzonder van de BPT-uren, de aanvangsbegeleiding en de algemene deskundigheidsbevordering
- De pedagogische coördinatie
- De leerbegeleiding in de tweede en de derde graad
- De aansturing en opvolging van de vakgroepwerking
- De verticale en/of horizontale samenhang in verscheidene vakken
- De onderwijstijd met het oog op een volwaardige leerplanrealisatie
- De leerlingenevaluatie: evaluatie- en rapporteringspraktijk
- De infrastructuur
- De veiligheid en hygiëne
- De materiële uitrusting en de netheid van de schoolgebouwen

### **7.3 Relevante aspecten die de school moet verbeteren**

#### Leerplanrealisatie

- Project algemene vakken in de tweede graad BSO
- Nederlands in de derde graad BSO
- Restaurant en keuken in de derde graad BSO, binnen het specifieke gedeelte TV en PV praktijk hotel en stages
- Sociale en technische wetenschappen in de tweede graad TSO, binnen het specifieke gedeelte natuurwetenschappen, sociale wetenschappen, voeding/huishoudkunde en integrale opdrachten
- Verzorging in de derde graad BSO, alle vakken van het specifieke gedeelte

#### Regelgeving

- Op grond van de omzendbrief SO 64 betreffende de structuur en organisatie van het voltijds secundair onderwijs:
  - het uitsluiten van leerlingen van het tweede en derde leerjaar van de derde graad BSO en TSO van de praktijkproeven van de geïntegreerde proef (rubriek 5.1.3);
  - het toekennen van de uitgestelde beslissingen in de derde graad BSO (rubriek 8.1.2);
  - het toekennen van vakantietaken indien de eindbeslissing op 30 juni werd genomen evenals de beoordeling die naar het volgende schooljaar wordt meegenomen (rubriek 8.1.2);
  - de motiveringsplicht van de oriënteringsattesten B en C (rubriek 8.1.7).
- Op grond van de omzendbrief SO 74 betreffende de organisatie in het secundair onderwijs:
  - de afwijkingen van de standaardtijdsordering worden niet aan de organisatie van het schooljaar gerelateerd (rubriek 3 en 8);
  - de personeelsleden oefenen geen inspraak uit d.m.v. onderhandeling in het LOC en de inrichtende macht pleegt over de duur en het tijdstip van de leerlingenstages geen overleg met de schoolraad (rubriek 9);

- de leerlingenstages zijn op buitengewone tijdstippen niet mogelijk zonder een afdoende stagebegeleiding (rubriek 11);
- het maximum aantal halve dagen (nl. 18 ingeval van permanente evaluatie) wordt overschreden in het BSO en de invulling ervan stemt niet steeds overeen met wat onder evaluatie (rubriek 8) en/of lesactiviteiten wordt verstaan.
- Op grond van de omzendbrief SO/2002/09 betreffende de leerlingenstages in het voltijds onderwijs:
  - in de wekelijkse lessentabel van Restaurant en keuken en Hotel worden stages niet opgenomen volgens het principe dat een week stage neerkomt op een uur stage (rubriek 5.1);
  - de organisatie van leerlingenstages doet afbreuk aan de absolute voorwaarde dat het goedgekeurde leerplan volledig dient afgewerkt te zijn (rubriek 5.3);
  - aan de stageovereenkomst ontbreekt een bijlage bevattende de geplande lijst van stageactiviteiten, die gezamenlijk wordt opgesteld door de stagebegeleider en de stagementor en die moet rekening houden met de genoten schoolse opleiding en vorming en de maturiteit van de leerling (rubriek 7);
  - de stagebegeleiders staan in onvoldoende mate in voor de voorbereiding, het toezicht, de pedagogische begeleiding en de evaluatie van de leerlingenstage (rubriek 8.2);
  - het stageschrift wordt in onvoldoende mate door de leerling-stagiair gebruikt om schriftelijk verslag uit te brengen over zijn stageactiviteiten, persoonlijke ervaringen, commentaren, zelfevaluatie (rubriek 9.3).

## 8 ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning en subsidiëring **GUNSTIG BEPERKT IN DE TIJD**.

De hieronder aangekruiste (leer)prestaties scoren geheel of gedeeltelijk onvoldoende en hebben tot dit advies geleid:

### Regelgeving

SO 74, rubriek 3, 8, 9 en 11  
 SO 64, rubriek 5.3.1, 8.1.2 en 8.1.7  
 SO/ 2002/ 09, rubriek 5.1, 5.3, 7, 8.2 en 9.3  
 Toelichting zie voorafgaande bladzijde.

### Voltijds secundair onderwijs

| Aanbod per graad, onderwijsvorm, studiegebied en studierichting |     |              |                                     | Voltoet niet      |                                 |
|-----------------------------------------------------------------|-----|--------------|-------------------------------------|-------------------|---------------------------------|
|                                                                 |     |              |                                     | Basis-<br>vorming | Keuze/<br>Specifiek<br>gedeelte |
| Tweede graad                                                    | BSO | Personenzorg | Verzorging-voeding                  | J                 | X                               |
| Tweede graad                                                    | BSO | Voeding      | Restaurant en keuken                | J                 | X                               |
| Tweede graad                                                    | TSO | Personenzorg | Sociale en technische wetenschappen | J                 | X                               |
| Derde graad                                                     | BSO | Personenzorg | Verzorging                          | J                 | X                               |
| Derde graad                                                     | BSO | Voeding      | Restaurant en keuken                | J                 | X                               |

## 9 REGELING VOOR HET VERVOLG

Het bestuur van de instelling moet vanaf **1 september 2011** kunnen aantonen dat alle tekorten werden weggewerkt.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Monique Van der Straeten

Datum van verzending aan de directie en de inrichtende macht:

Voor kennisname

De directie/ de inrichtende macht

Marleen Aelterman